



Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union

## Услуги в подкрепа на студенти с увреждания

### Достъп до университетите за хора с увреждания - ATU



**Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ (ВСУ)**

**Masarykova University (MU)**

**Consiglio Nazionale Delle Ricerche (CNR)**

**Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego (FIRR)**

**Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ)**

Октомври 2020



Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union



## Съдържание

Въведение .....	3
Ситуацията в университетите.....	4
Архитектурна достъпност .....	9
Законодателство.....	26



## Въведение

Като част от проект „Достъп до университетите за хора с увреждания - ATU“, финансиран от програма Еразъм+ на ЕС, се проведе проучвания в редица университети. Положиха се усилия за събиране на информация относно предлаганите услуги за подкрепа в Европа и извън нея в следните сфери: архитектурна, дигитална, информационно-комуникационна, дидактически курсове, правни основания и други, като евакуация, обучение, осведоменост. Бяха събрани и данни за университетите, като се взеха предвид броят на студентите с увреждания, както и спецификата и броят законодателни документи. Събирането на най-добри, тествани практики, прилагани в университетите, позволи подготовката на универсална и гъвкава система за подкрепа на студенти с увреждания.

**63 университета** от България, Чехия, Полша, Словакия, Италия, Германия, Исландия, Испания, Естония, Обединеното кралство, Русия, Япония и Малайзия участваха в проучването.

Според проучването, проведено в гореописаните университети, студентите с увреждания представляват **2,7%** от всички студенти. В някои университети обаче, от студентите не се изисква да разкриват каквато и да е информация относно здравословното си състояние. Също така се разбра, че студентите със специални потребности представляват по-голямата част от студентите с увреждания (притежаващи съответните медицински документи). Следователно процентът на хората, които страдат от едно или повече ограничения или нарушения, които засягат тяхното обучение, вероятно е много по-висок.



Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union



## Ситуацията в университетите

Тази част от проучването има за цел да провери каква е ситуацията в университетите по отношение на цялостната подкрепа за студенти със специални потребности. Според отговорите на първия въпрос, студенти с **физически увреждания (87%** от университетите), студенти със **зрителни увреждания (86%)** и студенти с **увреден слух (79%)** са групите, за които повечето университети предоставят подкрепа. Други студенти, които бяха взети под внимание са студентите с психични заболявания (70%), с трудности в обучението (63%), с разстройства от аутистичния спектър (62%), и със комплексни нужди (60%). По-малко университети предоставят подкрепа за студенти със социални затруднения (48%) и студенти с разстройства с дефицит на вниманието (44%). **Най-малко**, или 30% от университетите, предлагат услуги за подкрепа на студенти с **умствени увреждания**. Отбелязани са и други групи студенти като например бежанци, студенти с хронични заболявания и такива, които започват работа по време на обучението си. Гореспоменатите резултати са представени във Фигура 1.



Фигура 1

Моля, изберете целевата група / групи студенти със специални  
нужди, на които университетът предоставя мерки за подкрепа

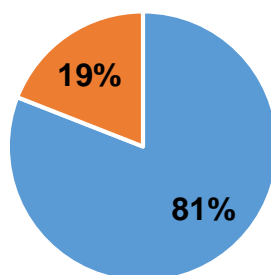




По-голямата част от университетите извършват анализ на специфичните потребности на своите студенти и служители (**81%**) и определят лице или организационно звено, което да се грижи за проблемите с достъпността (**87%**). Съществуват обаче няколко университета, които не прилагат гореспоменатите практики (Фигури 2 и 3).

фигура 2

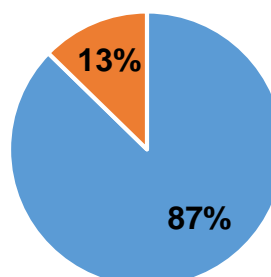
Университетът извършил ли е анализ на специфичните нужди на своите студенти / служители?



■ ДА ■ НЕ

Фигура 3

Определено ли е лице или организационно звено, което да работи по проблемите с достъпността?



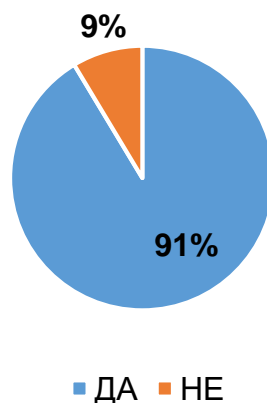
■ ДА ■ НЕ

В **91%** от анкетираниите университети има офис или лице, което отговаря за студенти с увреждания и разполага със съответна информация. Само **9%** от университетите не предлагат тази форма на подкрепа. (Фигура 4, резултати от 58 анкетирани университета).



Фигура 4

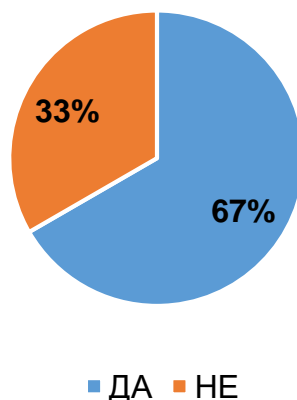
Има ли офис или лице, което отговаря (и разполага с информация) за студенти с увреждания (например пред фронт офис или при медицинско обслужване)?



**67%** от анкетираните университети организират специализирани курсове за обучение на университетския персонал в областта на образованието и комуникацията с хора със специални потребности. Има обаче няколко университета (**33%**), които не предоставят такова обучение (Фигура 5).

Фигура 5

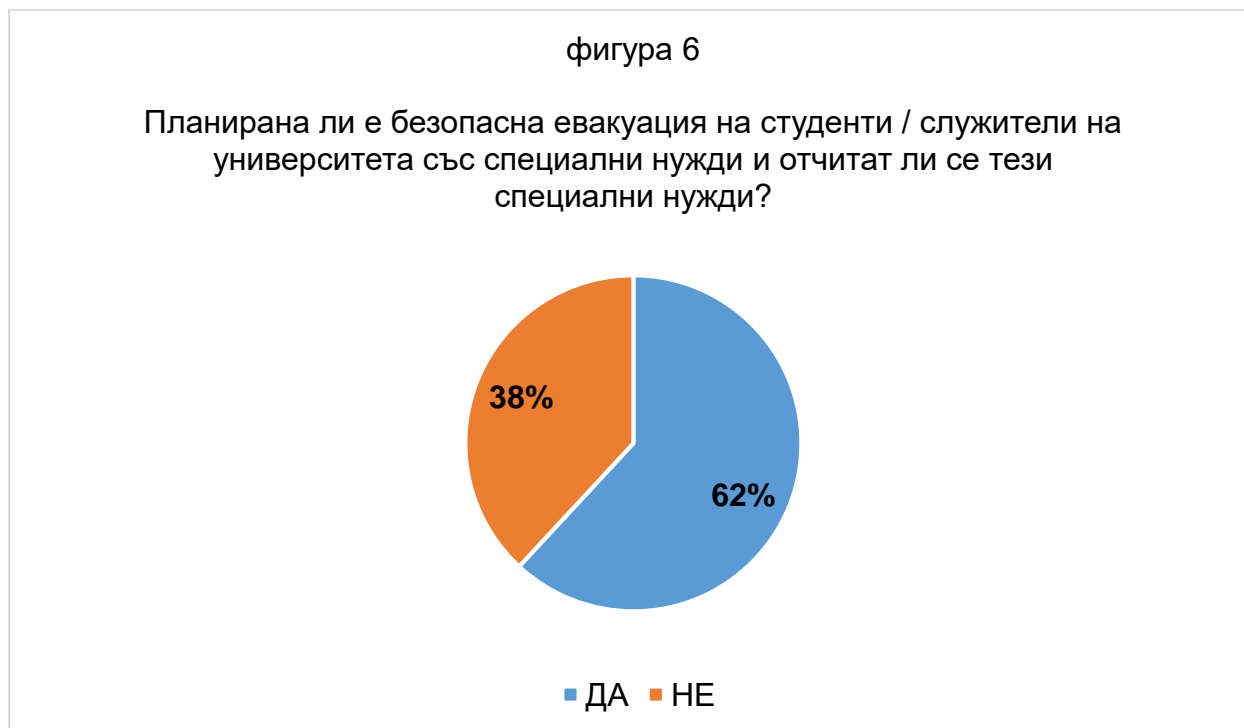
Организират ли се специализирани курсове за обучение на университетския персонал в областта на образованието и комуникацията с хора със специални потребности?



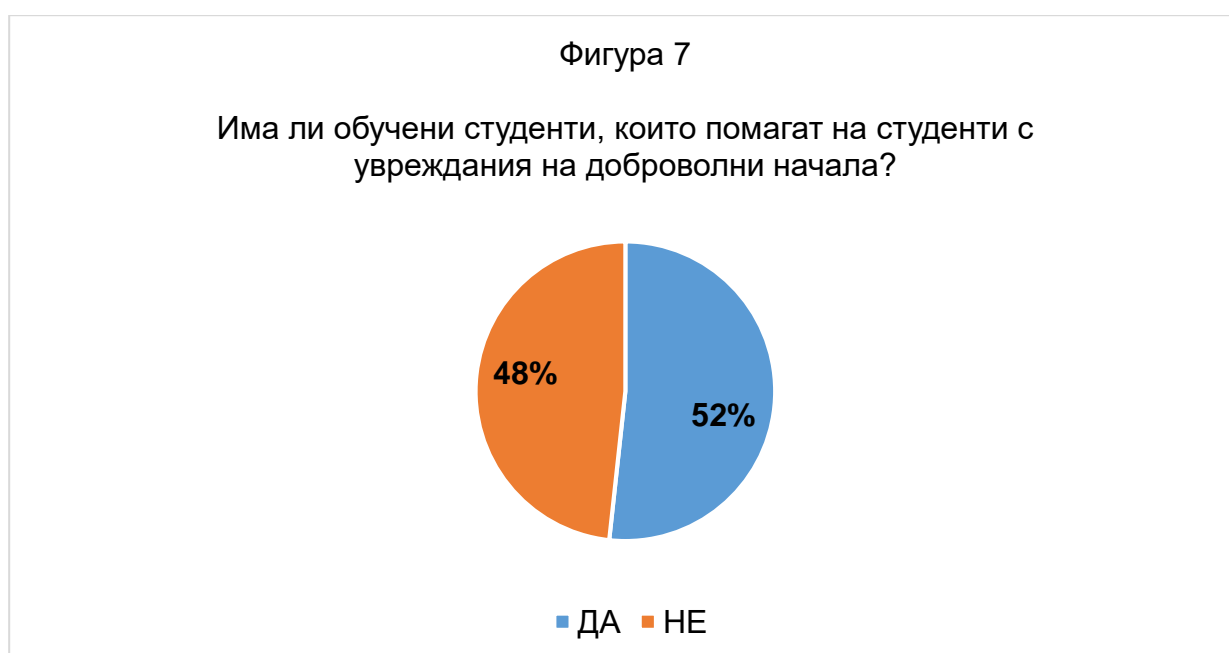
Друг въпрос беше относно процедурата за евакуация. Не всички университети (**38%**) имат планирана безопасна процедура за евакуация за студенти и служители на университета със специални нужди. От друга страна, **62%** от



университетите осигуряват безопасна евакуация, която отчита специалните нужди на студентите и служителите в университета (Фигура 6).



**52%** от анкетираните университети предлагат подкрепа на хора със специални потребности от обучени студенти (на доброволни начала). **48%** от университетите обаче не организират такава форма на доброволческа работа (Фигура 7, резултати от 58 анкетирани университета).







## Архитектурна достъпност

Тази част проверява дали и до каква степен университетските помещения са достъпни за хора със специални потребности и дали се гарантира пълния им достъп до процесите по подбор и обучение. Различните области на архитектурната достъпност се оценяват по петстепенна скала: 1 - изобщо или не много, 2 - по-малко от половината, 3 - половината, 4 - повече от половината, 5 - всички.

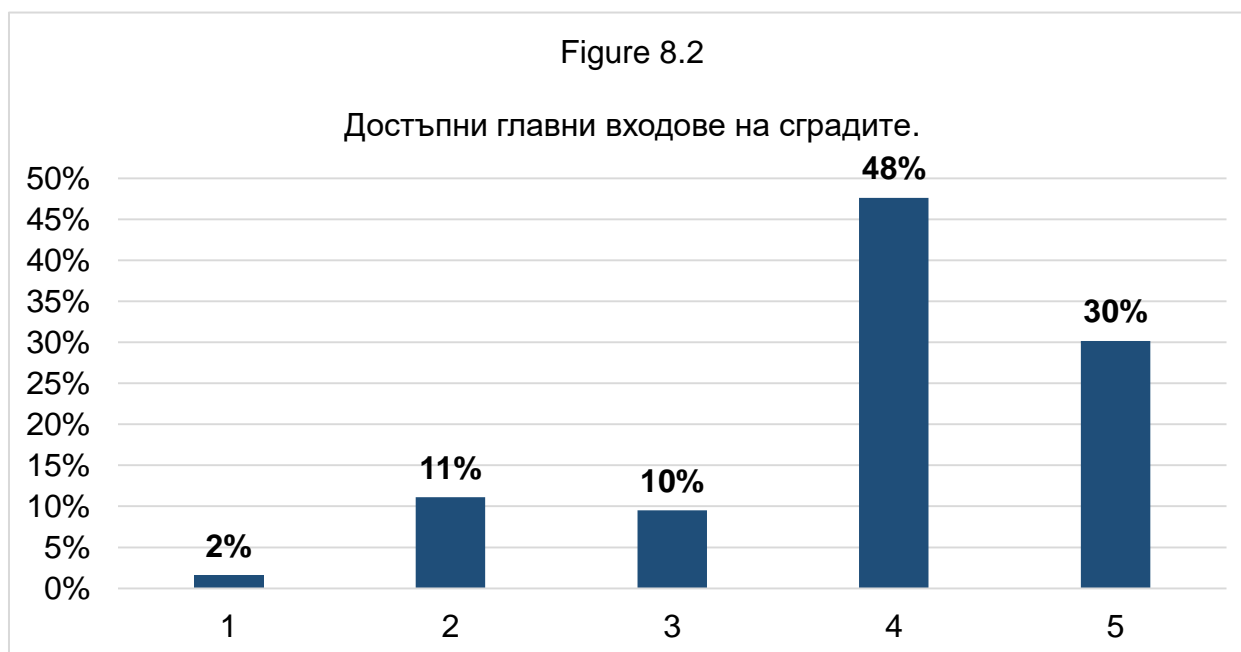
Първият въпрос се отнася до места за паркиране на хора с увреждания в близост до главния вход на отделните факултети. Само **3%** от анкетиранияте университети имат малко или никакви такива места за паркиране. Определено повече, т.е. **41%** от университетите, твърдят, че имат повече от половината, а **35%** от университетите казват, че всички места за паркиране са достъпни за хора с увреждания. Останалите резултати са: **6%** от университетите имат по-малко от половината, **14%** имат половината (Фигура 8.1).



Проучен беше и броят на главните входове с достъп до сградите. В повечето анкетирани университети (**48%**) повече от половината входове са достъпни за хора с увреждания. **30%** от университетите декларират, че всички входове в сградите са достъпни, докато **2%** казват, че са имали малко или никакви такива входове. **11%** от анкетиранияте университети посочват, че по-малко от половината от входовете им



са пригодени за хора със специални нужди, а **10%** казват, че половината от входовете им са достъпни (Фигура 8.2).

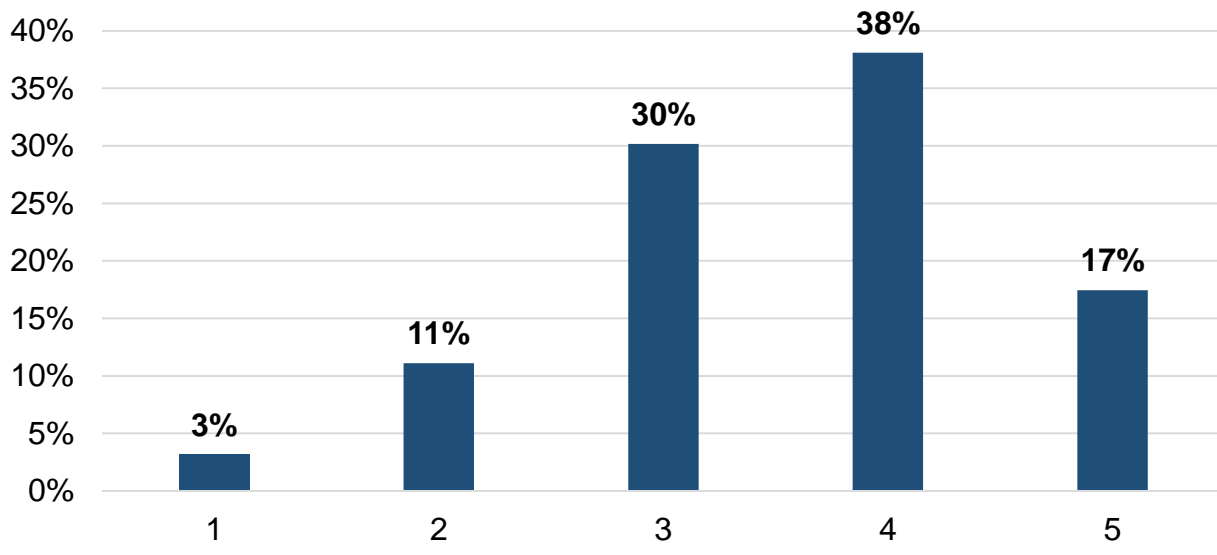


**17%** от университетите посочват, че всичките им учебни стаи и изпитни зали са без архитектурни бариери, а **30%** казват, че половината от техните учебни стаи отговарят на този критерий. Най-голямата част от анкетираните университети, или **38%**, отговарят, че повече от половината учебни стаи и изпитни зали са достъпни и адаптирани. **11%** от университетите са заявили, че по-малко от половината от стаите си адаптирани. **3%** от университетите твърдят, че отговарят на този критерий само в малка степен или изобщо не отговарят. (Фигура 8.3).



Фигура 8.3

Учебни стаи и зали за изпити без архитектурни бариери.

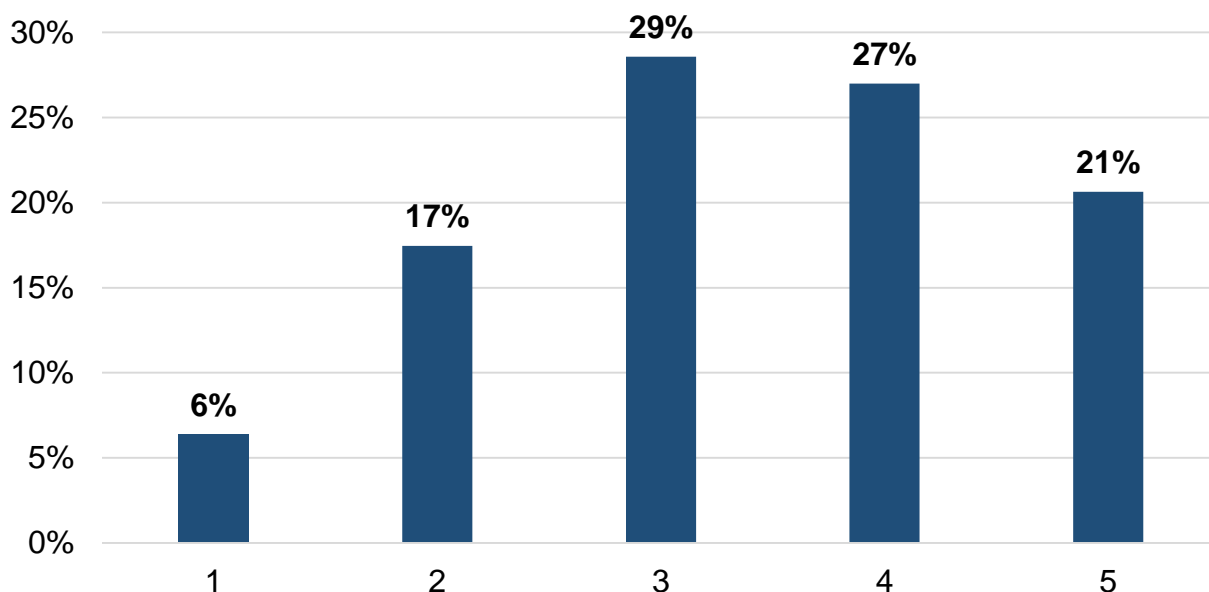


Най-голямата част от анкетираните университети, т.е. **29%**, твърдят, че половината от електронните им устройства като звънци, сензорни електронни чипове, са на достъпна височина. **21%** от университетите посочват, че всички подобни елементи са на правилната височина, а **27%** казват, че повече от половината отговарят на този критерий за достъпност. По-малко от половината от електронните компоненти са на достъпна височина в **17%** от университетите. **6%** от университетите посочват, че няма или малко такива електронни компоненти са на достъпна височина (Фигура 8.4).



Фигура 8.4

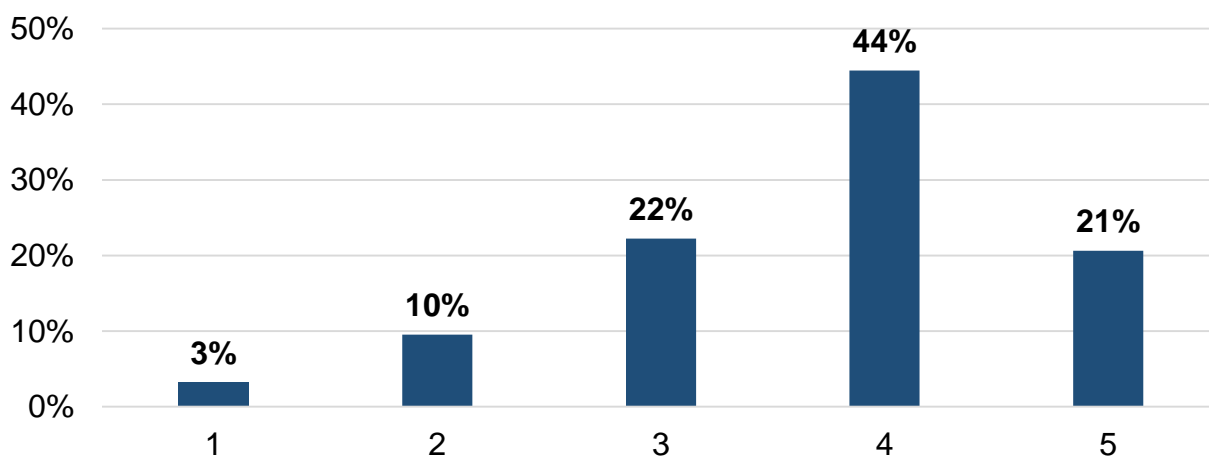
Електронните компоненти са на разположение на височина  
(звънци, сензорни електронни чипове и др.).



В най-голям брой анкетирани университети (**44%**) повече от половината от тоалетните са достъпни. **21%** от университетите заявяват, че всички тоалетни са достъпни, докато **3%** казват, че имат малко или никакви такива тоалетни. По-малко от половината посочват **10%** от университетите, половината посочват **22%** (Фигура 8.5).

Фигура 8.5

Достъпни тоалетни.





Проучването също така провери дали университетите използват гласова индикация в сградите си (например в асансьори). **13%** от университетите казват, че изобщо не използват такива системи. Останалите резултати са: **14%** от университетите - използват по-малко от половината, **22%** - използват половината, **38%** - посочват повече от половината. **13%** от университетите избират най-високото ниво на тази наличност – 5, или общо (Фигура 8.6)

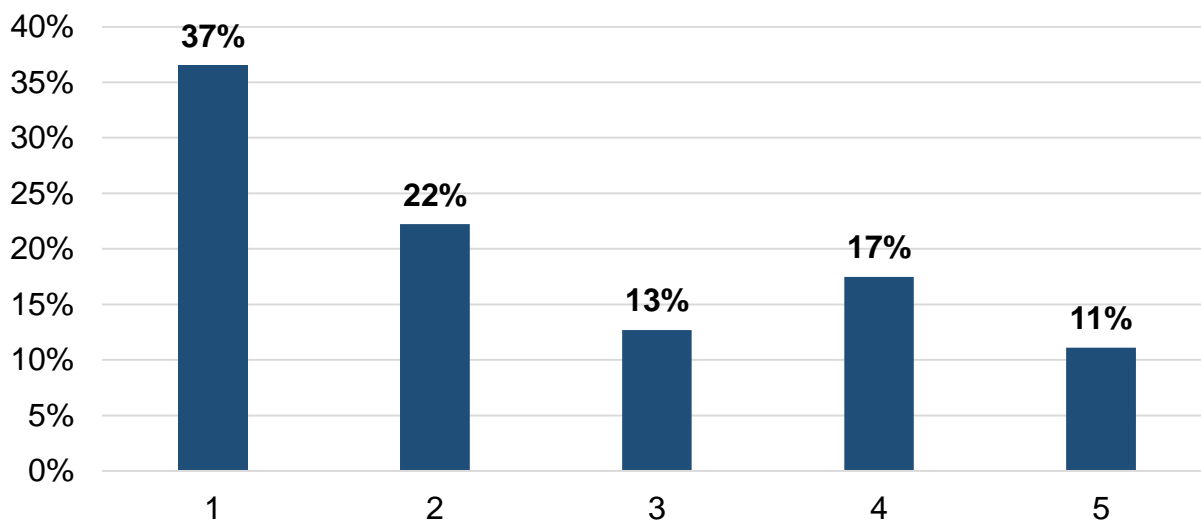


В анкетата университетите също така са питани дали използват надписи на брайлово писмо. **37%** от университетите посочват, че го правят в малка степен или изобщо не го правят. **22%** са посочили, че го правят, но по-малко от половината, **13%** избират половината, **17%** избират повече от половината. Само **11%** от университетите (най-малкият процент от всички анкетирани университети) оценяват своята адаптация в това отношение на най-високо ниво (Фигура 8.7).



Фигура 8.7

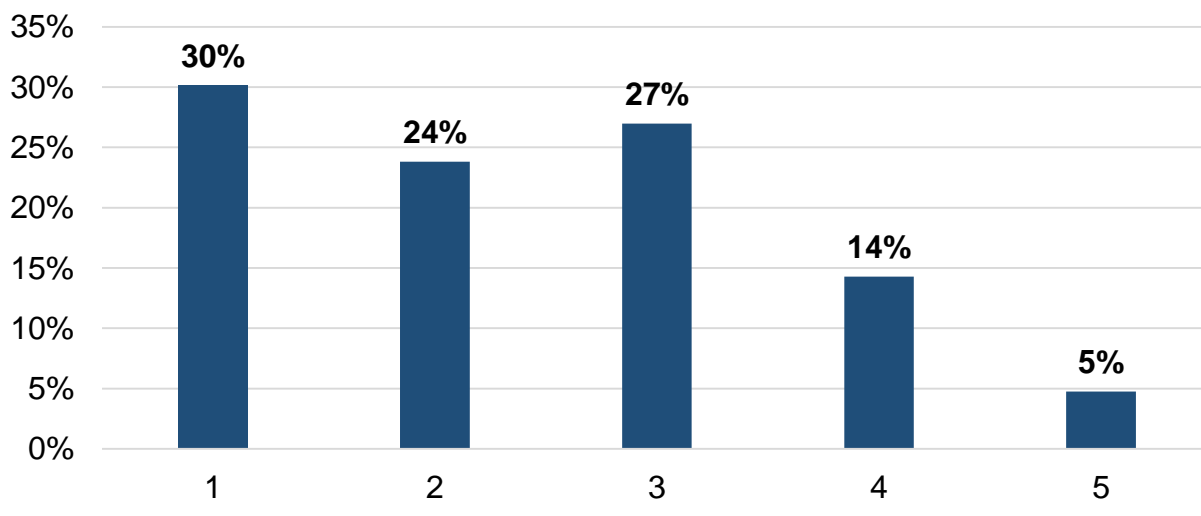
Надписи на брайлово писмо, напр. лекционни зали.



Контрастните или тактилни маркировки по повърхностите са последният елемент от архитектурната достъпност, който е проучен чрез изследването. **30%** от университетите посочват, че го правят в малка степен или изобщо не го правят, **27%** използват половината от тези маркировки. **24%** избират отговор, че го правят, но по-малко от половината, **14%** избират повече от половината. **5%** от университетите избират най-високото ниво – 5, или общо (Фигура 8.8).

Фигура 8.8

Контрастни или тактилни повърхностни маркировки.





## Цифрова достъпност

В тази част от проучването университетите са питани дали уебсайтовете и мобилните им приложения (включително електронното кандидатстване) отговарят на настоящите стандарти за достъпност за хора със специални потребности (към момента WCAG 2.1 ниво AA). Университетите оценяват ситуацията с цифровата достъпност, като избират една от опциите по петстепенна скала: 1 - най-ниска, 2 - по-ниска, 3 - трудно е да се каже, 4 - по-висока, 5 - най-висока.



Най-голяма част от анкетираните университети, или **37%**, отговарят, че е трудно да се каже, и оценяват тяхната наличност на 3.

**3%** от университетите избират най-ниската степен на такава наличност (1 или най-ниското).

**22%** от анкетираните университети казват, че имат съвместими с WCAG 21.AA уебсайтове и мобилни приложения на ниво 2, т.е. слаби. Междувременно **22%** ги оценяват на 4, т.е. силни.

**16%** от университетите избират най-високото ниво на такава наличност (5 - най-високото).

Резултатите по-горе са представени на фигура 9.1.



## Достъп до информация и комуникация

Университетите трябва да оценят и ситуацията в областта на достъпността до информация и комуникация, като отбележат отговор ДА или НЕ, както и по петобалната скала: 1 - изобщо или малко, 2 – по-малко от половината, 3 - половината, 4 - повече от половината, 5 – всички.

Първият въпрос бе относно достъпността на учебните материали. **43%** от университетите посочват, че повече от половината от техните учебни материали са достъпни и предоставени в достъпна форма на хора със специални потребности. От друга страна, **21%** от университетите заявяват, че всички им учебен материал е достъпен. По-малко от половината от учебните материали са в достъпна форма при **11%** от университетите, а половината от всички материали са достъпни за студенти с увреждания в **24%** от изследваните университети (фиг. 10.1).







Впоследствие беше проверена достъпността и на изпитните материали. Най-голям брой от изследваните университети, или **41%**, казват, че повече от половината от техните изпитни материали са достъпни и предоставени в достъпна форма на хора със специални потребности. Всички изпитни материали са достъпни и предоставени в подходяща форма от **29%** от университетите, а половината от всички материали са на разположение в **22%** от университетите. От друга страна, най-малък брой университети, т. е. **3%** твърдят, че всички или малка част от техните изпитни материали са на разположение, а **5%** от университетите – твърдят, че са по - малко от половината (фиг. 10.2).





Най - голям брой от анкетираните университети, или **32%**, отбелязват, че повече от половината от техните промоционални материали са достъпни и предоставени в достъпна форма на хора със специални потребности. **30%** от университетите изобщо нямат такива материали. Най - малък брой от университети, т.е. **8%**, твърдят, че всичките им промоционални материали са достъпни. По - малко от половината от промоционалните материали са предоставени в достъпна форма от **11%** от университетите, а половината от всички материали са достъпни за студенти с увреждания в **19%** от изследваните университети (фиг. 10.3).

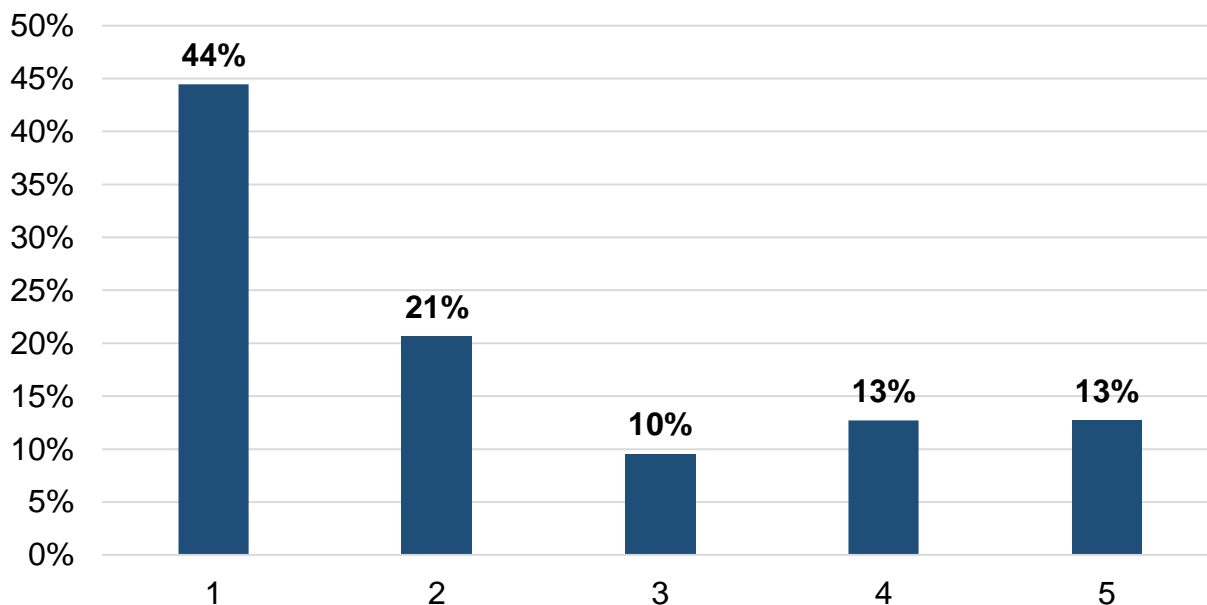


Само **13%** от анкетираните университети заявяват, че всички техни публикувани и предоставени мултимедийни материали са на разположение с превод на жестомимичен език, субтитри за глухи и аудио съдържание. **44%** от университетите посочват, че такива материали не са адаптирани правилно или са много малко. По-малко от половината са собственост на **21%** от университетите, половината - **10%**, а повече от половината - **13%** (фиг. 10.4).



Фигура 10.4

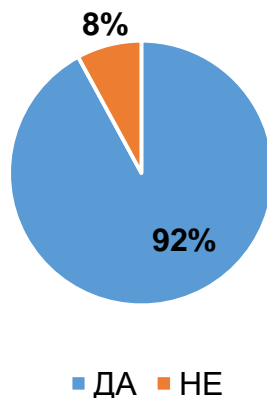
Учебните материали снабдени ли са с превод на жестомимичен език, субтитри за глухи и аудио съдържание?



По-голяма част от университетите, т.е. **92%**, позволяват на студентите да се възползват от устройства, спомагателни технологии и работни станции, пригодени към специалните им нужди, а в **94%** от анкетираните университети, студентите имат право да ползват помощ на асистент/консултант по време на учебните занятия, на изпити и в административните служби. Има обаче няколко университета, които не прилагат гореспоменатата практика (фиг. 10.5).

Фигура 10.5

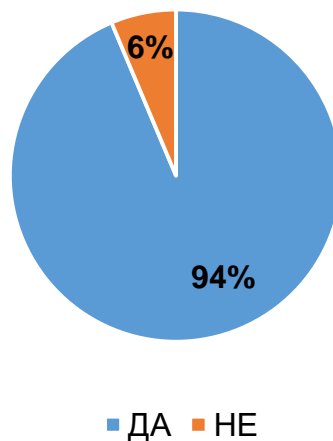
Възползват ли се студентите от устройства, помощни технологии и работни станции, адаптирани към техните специални нужди по време на лекции, изпити и ползване на административни услуги?





Фигура 10.6

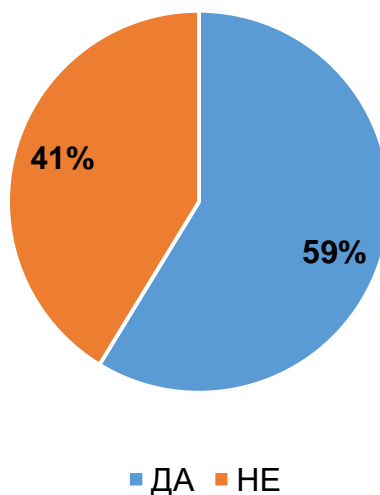
Имат ли право студентите да използват подкрепата на асистент/консултант по време на лекции, изпити и административни услуги?



Повече от половината от университетите (**59%**) предоставят превод на жестомимичен език (включително и онлайн) по време на лекции, на изпити и административни услуги. **41%** от университетите не предлагат такава помощ (фиг. 10.7).

Фигура 10.7

Предоставя ли университетът превод на жестомимичен език (вкл. онлайн) по време на лекции, изпити и административни услуги?

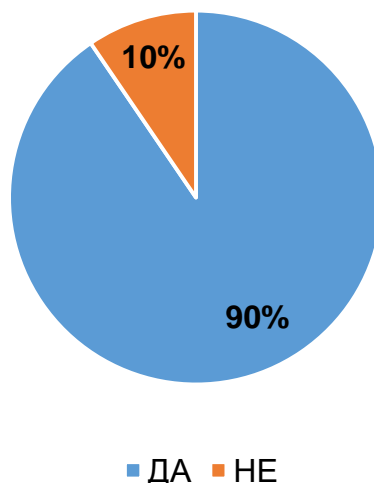




Повечето университети, т.е. **90%**, предлагат индивидуални консултации и подкрепа (включително и онлайн) на студенти със специални потребности по отношение на текущия им студентски статус, процеса на кандидатстване (например, при избор на специалност) и образование, както и консултации относно помощни технологии, подкрепа, алтернативни решения. Определено по-малко университети, т.е. **10%**, не предоставят такива услуги (фиг. 10.8).

Фигура 10.8

Университетът предлага ли индивидуални консултации и съвети (вкл. онлайн) на студенти със специални потребности по отношение на студентския им статус, кандидатстване (напр. при избор на специалност) и образование

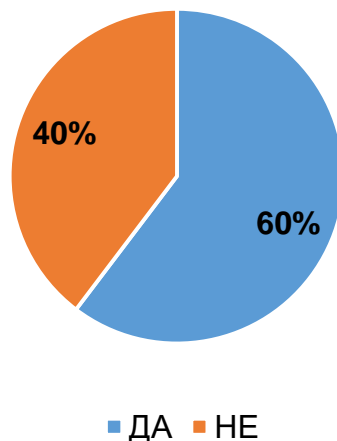


**60%** от анкетираните провеждат обучение за пространствена ориентация в помещенията на университета, а **40%** не използват такава практика (фиг. 10.9).



Фигура 10.9

Предоставя ли университетът обучение по пространствена ориентация в университетските помещения?

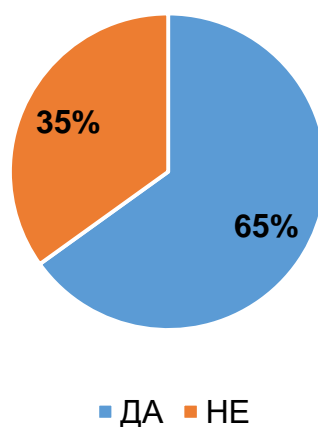


### Достъпност на дидактическите курсове

В тази част на изследването се оценява наличието на дидактически курсове в университетите. В **65%** от университетите има адаптирана форма и график на университетски учебни часове и изпити за студенти със специални потребности. Въпреки това, **35%** от университетите не прилагат такива практики (фиг. 11.1).

Фигура 11.1

Адаптирани ли са формата и графикът на лекциите и изпитите в университетите за студенти с различни специални потребности?





По-голямата част от университети (**94%**) предлагат алтернативни начини за участие в лекциите и изпитите (например, използване на видео-конферентна връзка, по-голям брой отсъствени часове с възможност за друг начин за получаване на кредити, индивидуални лекции, удължено времетраене на изпита). Има обаче няколко университета (**6%**), които не прилагат гореспоменатите практики (фиг. 11.2).

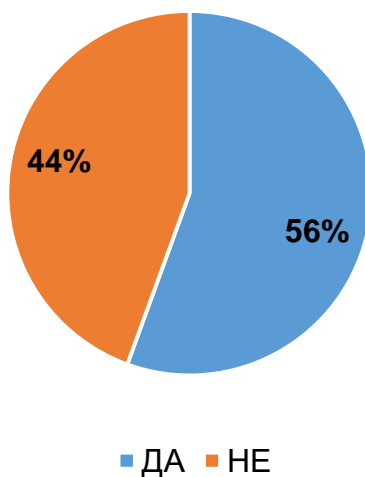


**56%** от университетите предлагат часове по физическо възпитание, адаптирани за студенти със специални потребности, докато **44%** не използват такова решение (фиг.11.3).



Фигура 11.3

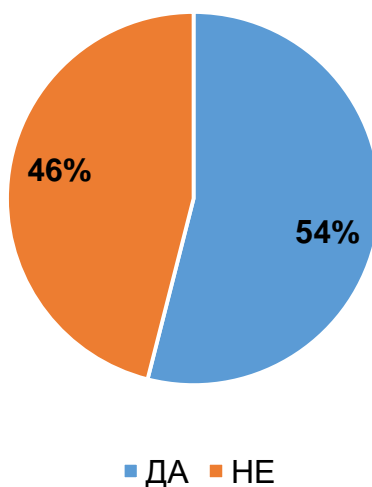
Университетът предлага ли часове по физическо възпитание, пригодени за студенти със специални потребности?



В **54%** от анкетираните университети предлагат езикови курсове, приспособени към студенти със специални потребности. Малко по-малко университети (**46%**) не предлагат такива курсове (фиг. 11.4).

фигура 11.4

Университетските езикови курсове пригодени ли са за студенти със специални потребности?



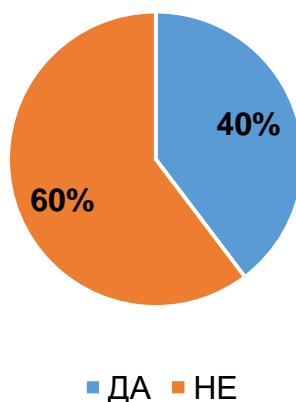




**40%** от университетите предлагат допълнителни часове като част от задължителните предмети за студенти със специални потребности. Други изследвани университети (**60%**) не предоставят такива помощни услуги (фиг. 11.5).

Фигура 11.5

Предлага ли университетът допълнителни дидактически курсове като част от задължителните предмети за студенти със специални потребности?





## Законодателство

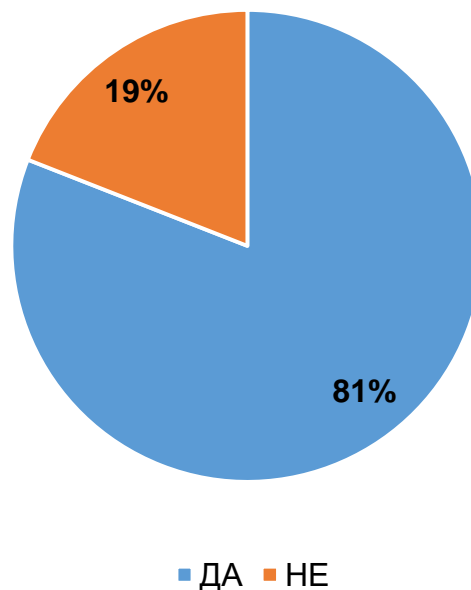
Последната част от проучването постави въпроса за правната рамка на университетите. **81%** от университетите имат стандарти, регулиращи правата и задълженията на студентите със специални потребности. Все пак, **19%** от университетите нямат такива стандарти (фиг. 12.1).

В по-голямата част от изследваните университети (**73%**) съществуват стандарти, регулиращи правата и задълженията на преподавателския състав със студентите със специални потребности. Други изследвани университети (**27%**) не прилагат такива стандарти (фиг. 12.2).

Конкретизирането на нормативните актове (брой закони, постановления, вътрешни правила) в отделните университети е много разнообразно. Тези въпроси се уреждат както от нормативните актове на учебните заведения и звена, така и от отделни нормативни актове, постановления и общи правни разпоредби, действащи в дадена страна.

Фигура 12.1

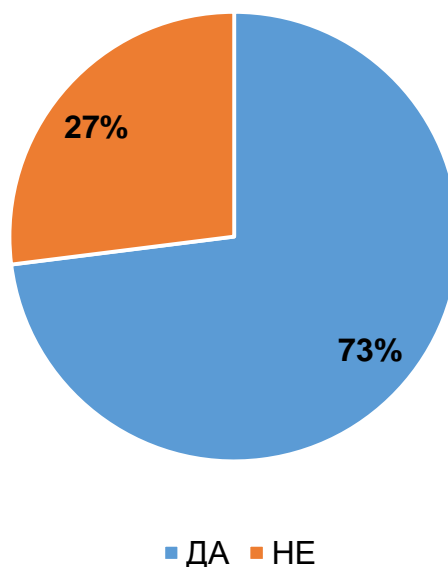
Има ли университетски стандарти, уреждащи правата и задълженията на студенти със специални потребности?





Фигура 12.2

Съществуват ли университетски стандарти, които регулират правата и задълженията на преподавателите към студенти със специални потребности?



## Обобщение на резултатите от проучването

Повечето университети предоставят подкрепа на студенти с физически, зрителни и слухови увреждания. Анализът на специфичните нужди на студентите и служителите и назначаването на лице или организационно звено за справяне с проблемите с достъпността са много често срещани форми на подкрепа. Университетите също така имат офиси или лица, които имат достатъчно информация и знания, за да помогнат на студентите със специални потребности, също така, някои университети имат свои специализирани подразделения, които са в подкрепа на преподавателите и/или организират специализирани курсове за обучение на служители в университетите. Доста често срещана практика е провеждането на специализирани опреснителни курсове за служители в университетите в областта на образованието и комуникацията с хора със специални потребности. Важно е евакуацията да се организира по начин, който е безопасен за студенти и персонал със специални потребности. Повечето университети осигуряват безопасна евакуация, като се вземат предвид специфичните нужди на студентите и персонала. Интересно и удобно средство, използвано от много университети, е осигуряването на подкрепа на хора със



специални потребности от обучени студенти (на доброволна основа). Отбелязано е, че това често са служители от специализирани центрове за студенти със специални потребности.

В областта на архитектурната достъпност, норма е наличието на достатъчно паркоместа за хора с увреждания в близост до главните входи, достъпни входи на сгради, достъпни учебни и изпитни зали. В по-малка степен, решенията, използвани от университетите за хора със специални потребности, включват и инсталирането на електронни компоненти на достъпна височина, достъпни тоалетни, както и гласов индикатор в сградите (напр. асансьори). Според проведените проучвания, използването на надписи с брайлов шрифт (напр. в лекционните зали) и контрастното или тактилно маркиране на повърхността е много по-рядко.

Цифровата достъпност също е един от стандартите, съществуващи в университетите, но не е на най-високо ниво. Университетите трябва да имат уеб сайтове и мобилни приложения (включително портал за електронно кандидатстване) в съответствие с настоящите критерии за достъпност за хора със специални потребности (понастоящем WCAG 2.1 AA).

Използването на достъпни учебни и изпитни материали и предоставянето им във форма, адаптирана за хора със специални потребности, е норма в областта на достъпността до информация и комуникация. От друга страна, промоционалните материали, както и мултимедийните материали преведени на жестомимичен език, субтитрите за глухи и аудио съдържание са достъпни в по-малка степен. По-голямата част от университетите позволяват на студентите да използват устройства, помощни технологии и адаптирани места по време на лекции, на изпити и ползване на административни услуги, както и помощ от асистент/консултант по време на лекции, изпити и административни услуги. Много често срещана форма на подкрепа в университетите е предоставяне на индивидуални консултации и съвети за текущия студентски статус, процеса на кандидатстване (например, помощ при избор на специалност) и обучението, както и консултации по отношение на помощните технологии, подкрепа, алтернативни решения. От друга страна, предоставянето на преводачи на жестомимичен език



(включително онлайн преводачи) по време на лекции, изпити и административни услуги е по-рядко срещана форма на подкрепа.

За да се подобри достъпа до учебните дейности за студенти със специални потребности, голяма част от университетите адаптират формата и графика на учебните занятия и изпити за студенти със специални потребности. По-голямата част от университетите също така предоставят възможност за избор на алтернативни начини за участие в лекциите и изпитите (например, видео конферентна връзка, увеличаване на броя на отсъствени часове с възможност за получаване на кредити по други начини, индивидуални уроци, увеличаване на времето за провеждане на изпита). Други често срещани форми на подкрепа в университетите включват възможност за участие в часове по физическо възпитание или езикови курсове, съобразени със специфичните нужди на студентите. За разлика от това, много по-малко университети предоставят допълнителни дидактически курсове за студенти със специални нужди в рамките на задължителните предмети.

Повечето университети имат стандарти, регулиращи правата и отговорностите на преподавателския състав, съобразени със студентите със специални потребности, както и стандарти, регулиращи правата и задълженията на тези студенти.

### **Списък на услугите за подкрепа**

Въз основа на извършените проучвания, бяха обобщени предлаганите услуги за подкрепа, и е създаден модел за универсална и гъвкава система за подкрепа за студенти със специални потребности в следните области: архитектурна, цифрова, информационно–комуникационна, дидактически курсове, нормативна база и други, като евакуация, обучение, осведоменост.

1. Анализ на специфичните нужди на студентите и служителите.
2. Назначаване на лице или организационно звено за решаване на въпроси, свързани с достъпността.
3. Организиране на специализирани курсове за обучение на университетски служители в областта на образованието и комуникацията с хора със специални потребности.



4. Планиране на безопасни евакуационни процедури за студенти/университетски служители със специални потребности и отчитане на тези специални потребности.
5. Адаптиране на по-старите сгради според възможностите, проектиране на нови съгласно стандартите за достъпност и универсален дизайн:
  - а) паркоместа за хора с увреждания в близост до главния вход,
  - б) достъпни основни входове към сградите,
  - в) учебните и изпитни зали да са без архитектурни бариери,
  - г) достъпни тоалетни,
  - д) електронните компоненти, монтирани на достъпна височина (звънци, електронни чипове, сензори и др.),
  - е) сградите да са оборудвани с гласови индикатори.
6. Уебсайтовете и мобилните приложения на университетите (включително електронно кандидатстване) да отговарят на действащия стандарт за достъпност за хора със специални потребности (понастоящем WCAG 2.1 level AA).
7. Учебни и изпитни материали, предоставени в достъпна форма на лица със специални потребности.
8. Адаптирана форма и график на университетските лекции и изпити към студенти с различни специални потребности.
9. Предлагане на алтернативни начини за участие в лекции и изпити.
10. Организиране на часове по физическо възпитание и езикови курсове за студенти със специални потребности.
11. Използване на устройства, помощни технологии и работни места, съобразени със специфичните нужди на студентите по време на лекции, изпити и ползване на административни услуги.
12. Осигуряване на подкрепа от асистент/консултант по време на лекции, изпити и ползване на административни услуги.
13. Подпомагане на хора със специални потребности от обучени студенти (на доброволен принцип).
14. Установяване на университетски стандарти, регулиращи правата и задълженията на студентите със специални потребности, както и правата и



задълженията на преподавателите по отношение на студентите със специални потребности.

Други услуги за подкрепа, които се препоръчват:

1. осигуряване на превод на жестомимичен език (включително он-лайн) по време на лекции, изпити и административни услуги,
2. обучение за пространствена ориентация на територията на университета,
3. провеждане на допълнителни дидактически курсове в рамките на задължителните предмети,
4. мултимедийни материали, оборудвани с преводи на жестомимичен език, субтитри за глухи и аудио съдържание,
5. надписи на брайлов език, напр. в учебните зали,
6. контрастно или тактилно маркиране на повърхността.



## **Списък на университетите, участвали в проучването:**

Бихме искали да благодарим на университетите, които взеха участие в проучването и по този начин допринесоха за изготвянето на този доклад, и разработването на списък с услуги за подкрепа за студенти със специални потребности в университетите.

1. Charles University
2. Masaryk University
3. Comenius University Bratislava
4. Palacky University
5. Brno University of Technology
6. Czech Technical University in Prague
7. University of Economics
8. VSB Technical University of Ostrava
9. Mendel University Brno
10. Tomas Bata University in Zlín
11. University of Ostrava
12. University of Presov
13. University of Hradec Králové
14. University of Veterinary and Farmaceutical Sciences
15. Varna Medical University
16. University of Veliko Tarnovo
17. Saint Petersburg University: SPBU
18. South Ural State University
19. University of Tokyo
20. Sofia University, "St. Kliment Ohridski"
21. Shumen University "Bishop Konstantin of Preslav"
22. Varna Free Univercity
23. Trakia University - Stara Zagora
24. Sofia Medical University
25. Law on Higher Education
26. Medical University – Plovdiv
27. Universität Stuttgart
28. University of Iceland





29. Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)
30. Vrije Universiteit Brussel
31. European University Viadrina Frankfurt
32. Università degli Studi di Padova
33. Politechnika Wroclawska
34. Uniwersytet w Białymstoku
35. Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
36. Politechnika Bialostocka
37. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
38. Uniwersytet Gdański
39. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
40. Uniwersytet Jagielloński
41. Uniwersytet Warszawski
42. Uniwersytet Szczeciński
43. Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie
44. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy
45. Politechnika Łódzka
46. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu
47. Politechnika Warszawska
48. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
49. AWF Wrocław
50. Krakowska Wyższa Szkoła Promocji Zdrowia
51. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
52. Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
53. Università di Roma LUMSA
54. Università Cattolica del Sacro Cuore
55. Università degli Studi di Palermo
56. Universidad de Deusto
57. Universiti Malaysia Pahang
58. "Angel Kanchev" University of Ruse
59. Technical University Gabrovo
60. University of Economics - Varna
61. Technical University - Varna



Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union



62. Brunel University London

63. Tallinn University